

Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії
Кафедра культурології
Кафедра документальних комунікацій

**СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ВИЩОГО
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЦЕНТР
ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО, НАУКОВОГО ТА
КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОГО
ПРОЦЕСУ**

(Збірник матеріалів IV-ї
науково-практичної конференції
30-31 серпня 2010 року)

Рівне 2010

УДК 027.7
ББК 78.34 (4Укр)
С 91

Сучасна бібліотека вищого начального закладу як центр інформаційного забезпечення навчального, наукового та культурно-просвітницького процесу: зб. матеріалів 4-ї науково-практичної конференції 30–31 серпня 2010 р. / ред. С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк, І. О. Мирончук, Л. С. Кушка. – Рівне: РДГУ, 2010. – 95 с.

Відповідальний за випуск:

Грипич С. Н. – доцент,
директор наукової
бібліотеки РДГУ.

Комп'ютерна верстка

Поліщук О. С. –
інженер–програміст.

Рецензенти:

Рогова П.І. –
кандидат історичних наук,
директор ДНІБ України
ім. В. Сухомлинського.

Бандилко Л.Ф. –
кандидат історичних наук,
доцент кафедри
бібліотекознавства і
бібліографії РДГУ.

У збірник матеріалів конференції увійшли тексти доповідей, у яких різнобічно висвітлено діяльність наукової бібліотеки РДГУ, спрямованої на допомогу навчальному, науковому та культурно-просвітницькому процесу. Автори доповідей висвітлили і свої пропозиції щодо подальших перспектив розвитку університетської бібліотеки.

Рекомендовано до друку методичною радою
наукової бібліотеки РДГУ
Протокол №7 від 19 серпня 2010 р.

©Наукова бібліотека РДГУ
Рівне, вул. Остафова, 31

6. Монастырева В. Университетские библиотеки в системе высшего образования / В. Монастырева // Бібліотечний форум України. – 2005. – № 2. – С.28–33.

7. Саломатова О.И. Влияние корпоративных проектов на инновационную деятельность библиографов / О.И. Саломатова // Научные и технические библиотеки. – 2005. – №12. – С. 47–54.

8. Шемаєва Г.В. Електронні ресурси бібліотек України в інформаційному забезпеченні науки: стан та перспективи розвитку / Г.В. Шемаєва // Бібліотечна планета. – 2006. – № 4. – С.21–25.

9. Шилюк О. Використання нових технологій в спільній діяльності бібліотек: кооперативний каталог / О. Шилюк // Бібліотечний форум України. – 2003. – № 1. – С.14–16.

10. Ярошенко Т. Бібліотечні консорціуми: перспективи розвитку / Т. Ярошенко // Бібліотечний форум України. – 2006. – №4 – С.7–11.

УДК: 027.7: 655.41 (477.81)

Л.М. БУРАВКОВА

зав. сектором
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ НА ДОПОМОГУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ОСВІТНЬОГО ТА НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ

Резюме. У статті аналізується інформаційне забезпечення освітнього та наукового процесів, видавнича діяльність наукової бібліотеки РДГУ.

Ключові слова: видавнича діяльність, інформаційне забезпечення, освітній та науковий процес, бібліографічні показники.

Пріоритетним напрямом розвитку вищої освіти України є її інтеграція у світовий та європейський освітній простір. Упровадження кредитно-модульної системи впливає на діяльність бібліотеки вищої школи, яка, безумовно, є його інформаційним центром. Підвищення якості освітнього процесу здійснюється шляхом використання новітніх технологій, адаптації в інформаційному просторі, цілеспрямованому формуванні інформаційної культури. Таким чином, рівень та якість

навчання у ВНЗ у значній мірі визначається рівнем розвитку бібліотеки.

Головна функція інформаційно-бібліографічної роботи бібліотеки ВНЗ – інформаційне забезпечення навчального та наукового процесів. Воно включає широкий спектр діяльності: довідково-бібліографічне обслуговування користувачів, проведення занять з основ інформаційної культури, інформування професорсько-викладацького складу, створення бібліографічних покажчиків, власних БД тощо. Повнота та оперативність задоволення інформаційних потреб користувачів є основою цієї діяльності.

Впровадження новітніх технологій змінило форми та методи інформаційно-бібліографічної роботи, які в свою чергу передбачають використання нових джерел інформації, застосування нових послуг та новітніх бібліотечних технологій. З розширенням використання електронних та телекомунікаційних технологій бібліотеки ВНЗ перетворюються на інформаційні центри. В програмах курсів навчальних дисциплін 50% навчальних годин відведено на самостійну роботу студентів, а це збільшує навантаження на відповідні бібліотечні й інформаційні структури. Таким чином, перед бібліотеками ВНЗ постають складніші завдання: бібліотека має брати активну участь в освітньому процесі, стати його складовою.

Формування інформаційної культури користувачів, інформування викладачів та студентів, інформаційне забезпечення наукової діяльності університету, впровадження нових форм бібліографічної роботи – все це на сьогодні є досить актуальними питаннями. Прагнення студентів до високоякісних знань стимулює розвиток бібліотеки, а змістовна, організована бібліотека приваблює студентів.

Видавнича діяльність бібліотек завжди була одним із визначальних чинників у функціонуванні їх та першоджерелом задоволення соціально зумовлених потреб суспільства. І сьогодні вона виступає ефективним засобом доведення інформаційних ресурсів до користувача як у традиційній, так і в електронній формі, з метою якомога повнішого розкриття усього багатства накопичених культурних цінностей.

Видавничу діяльність на допомогу інформаційному забезпеченню освітнього та наукового процесів наукова бібліотека РДГУ розпочала в 2001 році. А з часом, з запровадженням у 2002 році програми „УФД Бібліотека”, ця робота вийшла на новий, більш досконалий рівень.

І якщо на початку видавничої діяльності це були перші, невеликі кроки, то на сьогоднішній день наукова бібліотека РДГУ може з гордістю заявити про свої значні здобутки.

За період з 2001 до червня 2010 рр. науковою бібліотекою РДГУ видано близько 100 найменувань бібліографічної продукції. Ця продукція представлена як у паперовому, так і в електронному вигляді. За своїм призначенням – це система бібліографічних посібників різних видів і типів: науково-допоміжні й рекомендаційні, поточні й ретроспективні, галузеві, тематичні, персональні бібліографічні покажчики та списки.

Науковою бібліотекою постійно проводиться вивчення інформаційних потреб і запитів читачів. Велике значення для майбутніх спеціалістів має оперативне інформування про літературу з актуальних проблем освіти. Виходячи з цих потреб, наукова бібліотека запровадила і продовжує випуск тематичних бібліографічних покажчиків з різноманітних актуальних освітянських проблем. На допомогу навчальному процесу регулярно складаються такі покажчики та рекомендаційні списки літератури як :

- „Проблеми виховання в сучасному вимірі” (2001 р.);
- „Педагогічні інновації: теорія і практика” (2002 р.);
- „Проблеми дошкільного виховання” (2003 р.);
- „Гендерні дослідження на межі тисячоліть” (2003 р.);
- „Модернізація освіти” (2003 р.);
- „Громадянське виховання дітей та молоді: інноваційний підхід” (2004 р.);
- „Формування парадигми самосвідомості у психологічній науці” (2004 р.);
- „Соціалізація особистості як психологічна проблема” (2005 р.);
- „Документно-інформаційні ресурси” (2006 р.);
- „Україна і Болонський процес” у 2-х вип. (2006 р.);
- „Акмеологія – нова якість освіти” (2006 р.);
- „Дидактичні технології у вищих навчальних закладах” (2006 р.);
- „Використання електронних технологій – зростання іміджу сучасної бібліотеки” (2007 р.);
- „Педагогіка вищої школи” (2007 р.) та ін.

Ефективне інформаційне забезпечення освітнього та наукового процесів дає і тісна співпраця бібліотеки з кафедрами університету. Оскільки фонди бібліотеки систематично поповнюються, то для професорсько-викладацького складу важливим є інформування про нові надходження літератури.

Як засвідчує практика, великим попитом користується поточний інформаційний бюлетень „Нові надходження літератури”, який виходить у різноманітних серіях:

- Педагогіка;
- Психологія;
- Мовознавство;

- Літературознавство;
- Історія;
- Економіка. Політика. Право;
- Природничо-наукова література;
- Інформатика і обчислювальна техніка.

Для інформування читачів про періодичні та інформаційні видання щороку друкується «Покажчик періодичних видань» (2001-2010 рр.), передплачених науковою бібліотекою РДГУ на рік. Студенти та викладачі як в бібліотеці, так і на кафедрах мають можливість ознайомитися з такою інформацією.

У плані активізації науково-інформаційної роботи бібліотека зосереджує свою увагу на популяризації наукової діяльності професорсько-викладацького складу університету. Так, запроваджена і ведеться робота зі створення серії персональних біобібліографічних покажчиків „Академіки, доктори наук, професори РДГУ” (до ювілеїв науковців), які представлено такими випусками:

- „Воробйов Анатолій Миколайович” (2006 р.);
- „Павелків Роман Володимирович” (2006 р.);
- „Сяський Андрій Олексійович” (2006 р.);
- „Лико Дарія Василівна” (2007 р.);
- „Мосієвич Олександр Степанович” (2007 р.);
- „Колупасєв Борис Сергійович” (2007 р.);
- „Поніманська Тамара Іллівна” (2009 р.);
- „Дем'янюк Тамара Дмитрівна” (2009 р.);
- „Постоловський Руслан Михайлович” (2010 р.);
- „Шульжук Каленик Федорович” (2010 р.);
- „Малафійк Іван Васильович” (2010 р.).

Ці біобібліографічні покажчики пропагують наукові досягнення вчених університету, сприяють проведенню наукових досліджень, формуванню культури мислення, підвищенню рівня знань студентів.

Науковою бібліотекою підготовлено і випущено 3 випуски покажчика „Наукові праці РДГУ”, до яких включено бібліографічні описи статей, надрукованих у збірнику наукових праць „Оновлення змісту, форм та методів навчання та виховання в закладах освіти”. Крім авторського, посібник має предметний покажчик та покажчик персоналій.

Своєрідним літописом наукової діяльності гуманітарного університету стали щорічники „Друковані праці РДГУ за рік” (2005-2008 рр.). Розпочалася робота над посібником „Друковані праці РДГУ за 2009 рік”. Такі щорічники надають можливість отримати інформацію про наукові публікації викладачів університету.

Бібліотека є не тільки інформаційним, а й виховним центром, вона формує світогляд студента, його художній смак, культуру, різнобічні інтереси. Наукова бібліотека РДГУ набула чималого досвіду видання такої бібліографічної продукції. Тематика цих бібліографічних покажчиків різноманітна. Але, в першу чергу, спрямована на популяризацію кращих зрізів вітчизняної науки й культури та на духовне відродження нації. За нашими спостереженнями, цікавими виявилися для викладачів та студентів бібліографічні покажчики про життя і діяльність видатних педагогів, психологів, письменників:

- „Педагогіка великого українця” (До 125-річчя від дня народження Григорія Ващенко) (2003 р.);
- „Український Гомер ХХІ століття” (Про життя та творчість Уласа Самчука) (2005 р.);
- „Зигмунд Фрейд та теорія і практика психоаналізу” (2006 р.);
- „Павлов І.П. та психологія і педагогіка ХХІ століття” (2006 р.);
- „Лев Виготський: культурно-історична теорія розвитку вищих психічних функцій і вчення про особистість” (2006 р.);
- „Педагогічне мислення в контексті методичної спадщини А.С. Макаренка і сучасної педагогіки” (2008 р.).

Враховуючи те, що в бібліотеці створено фонд рідкісних і цінних видань, доцільним, на наш погляд, стало видання ретроспективного бібліографічного посібника „Каталог рідкісних видань із фондів бібліотеки РДГУ (1814-1944)” (2001 р.). Цей бібліографічний покажчик є універсальним за змістом. Допоміжний апарат складається з іменного, покажчика назв, хронологічного та покажчика місць видань.

Успішна робота бібліотеки була б неможлива без тісної співпраці з усіма кафедрами, підрозділами університету, без допомоги й підтримки з боку ректорату, деканатів, які підтримують усі наші ініціативи, допомагають вирішувати найскладніші питання.

На замовлення кафедр наукова бібліотека РДГУ готує різноманітні бібліографічні покажчики та рекомендаційні списки літератури. Традиційним став випуск покажчиків та рекомендаційних списків літератури до Міжнародних, Всеукраїнських, обласних науково-практичних конференцій, які проводяться на базі РДГУ.

На прохання кафедри теорії і методики виховання бібліотека започаткувала серію «Педагогічна інноватика», в якій було випущено два рекомендаційних списки „Організаційно-методичні умови формування інноваційної культури вчителя” і „Соціально-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу вчителя”. Бібліотека і надалі планує продовжувати випуск видань цієї серії.

Вважаємо великим досягненням наукової бібліотеки РДГУ створення та видання біобібліографічного посібника «РДГУ в персоналіях. Науковий літопис. Т. 1» (2010 р.). Цим біобібліографічним посібником започаткований випуск наукового літопису РДГУ, мета якого упорядкувати, систематизувати, всебічно розкрити науковий і творчий доробок науковців університету, тому що самі вони стали творцями його історії. Він складається з 10 розділів, кожен із яких присвячений діяльності того чи іншого науковця зокрема, матеріали про яких увійшли до першого тому. В межах розділу подані їх друковані праці, представлені наукові школи, література про наукову та громадську діяльність, відкриття, авторські свідоцтва, патенти та ін. Видання велике за обсягом, має гарне художнє оформлення, проілюстровано фотографіями науковців.

Для тих, хто користується електронним каталогом, виставленим на персональному сайті наукової бібліотеки РДГУ, є можливість ознайомитися з переліком цих видань, а також – з повними текстами деяких із них.

Щодо перспектив видавничої діяльності наукової бібліотеки РДГУ, то ми маємо на меті продовжувати всі започатковані форми роботи, а також упроваджувати нові бібліографічні проекти.

Наукова бібліотека РДГУ прагне, щоб у її діяльності завжди відчувався дух новітньої доби. Постійна турбота про те, щоб інформація була завжди доступна користувачам, спонукає її працівників до пошуку нових форм і технологій у роботі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банделюк Г. Видавнича діяльність Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка / Г. Банделюк, Г. Чопик // Вісник Книжкової палати. – 2007. – №8. – С.10–11.
2. Божко Н. Сучасна бібліотека як складова іміджу навчального закладу / Н. Божко // Бібліотечний форум України. – 2008. – №4. – С.29–32.
3. Борцова Н. Н. Библиотека в информационном обеспечении учебной и научной деятельности вуза / Н. Н. Борцова // Библиотековедение. – 2007. – №2. – С.50–53.
4. Васильев А. Інформаційно-бібліотечна система сучасного ВНЗ: досвід роботи Сумського державного університету / А. Васильєв, Т. Слабо // Вища школа. – 2008. – №1. – С.82–86.
5. Клименко О. Інноваційні технології у видавничій діяльності бібліотек України / О. Клименко // Наукові праці Національної

бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2006. – Вип.16. – С. 401-403.

6. Колесникова Т. О. Сучасна бібліотека ВНЗ: моделі розвитку в умовах інформатизації / Т. О. Колесникова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2009. – №4. – С. 57–62.

7. Кононученко О. Впровадження новітніх комп'ютерних технологій для забезпечення інформаційних потреб користувачів бібліотек України (на прикладі ОУНБ України) / О. Кононученко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2005. – Вип.14. – С. 353–361.

8. Краснова Е. А. Место библиотеки в информационном обеспечении вуза / Е. А. Краснова, А. Ф. Аменд // Библиотечное дело – XXI век. – 2007. – №1. – С.55–61.

9. Лебедюк О. Бібліотека ВНЗ як центр довідково-інформаційного обслуговування студентів / О. Лебедюк // Вісник Книжкової палати. 2008. – №11. – С.15–17.

10. Левківський К. Бібліотека вищого навчального закладу – ключова ланка інформаційного забезпечення навчального процесу на сучасному етапі / К. Левківський // Вища школа. – 2008. – №5. – С.33–42.

11. Луговий В. Інформаційне забезпечення вищої школи України / В. Луговий, Н. Халікян // Вища освіта України. – 2007. – №3. – С.48–51.

12. Лутовинова В. І. Новий рівень інформаційного забезпечення освітян України / В. І. Лутовинова // Педагогіка і психологія. Вісник Академії педагогічних наук. – 2007. – №4. – С.133–140.

13. Матвієнко О. В. Бібліотека навчального закладу в умовах інформатизації: проблеми й завдання / О. В. Матвієнко // Педагогіка і психологія. Вісник Академії педагогічних наук. – 2006. – №4. – С.136–145.

14. Сухоруков К. М. Издательская деятельность ГПИБ / К. М. Сухоруков // Библиография. – 2008. – №3. – С.141–143.

15. Шилук О. Діяльність вузівської бібліотеки в умовах інформатизації суспільства / О. Шилук // Вища школа. – 2008. – №5. – С.52–55.

Зміст

1. <i>Грипич С. Н.</i> СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЦЕНТР ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО, НАУКОВОГО ТА КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОГО ПРОЦЕСІВ	3
2. <i>Тарасюк Г. М.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ПОТРЕБИ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ	19
3. <i>Шиховцова І. Б.</i> ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРВІСУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ	27
4. <i>Луцишина Т. С.</i> БІБЛІОТЕКИ ВНЗ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	32
5. <i>Супрунець М. Р.</i> КОРПОРАТИВНА КАТАЛОГІЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	35
6. <i>Буравкова Л. М.</i> ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ НА ДОПОМОГУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ОСВІТНЬОГО ТА НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ	42
7. <i>Глушук О. Г.</i> НАУКОВЕ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “КУЛЬТУРОЛОГІЯ” У ФОНДАХ БІБЛІОТЕКИ РДГУ	49
8. <i>Білявцева О. В.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ДОБИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ У ФОНДАХ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	53

9. <i>Сем'як С. П., Глущик Г. Р.</i> ВІДДІЛИ ОБСЛУГОВУВАННЯ БІБЛІОТЕКИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В РАКУРСІ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ	61
10. <i>Лешкевич Г. Д.</i> ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЧИННИК УСПІШНОГО РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ	65
11. <i>Мельничук Г. П., Боровець К. М.</i> ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА КОРИСТУВАЧІВ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У РДГУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	70
12. <i>Семенюк Г. П.</i> НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ: ТРАДИЦІЙНІ НАПРЯМКИ ТА СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ	74
13. <i>Поліщук С. М.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ — ВАЖЛИВА СКЛАДОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ВНЗ	79
14. <i>Бережняк О. В.</i> РОЛЬ МІСЦЕВИХ ВИДАВНИЦТВ У ФОРМУВАННІ ДОКУМЕНТНОГО ПОТОКУ РЕГІОНУ	85